

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

دانشگاه پرستاری و مامایی

گروه تکنولوژی اتاق عمل

کتابچه ارزشیابی درس اصول و فنون عملکرد فرد سیار و اسکراب

تهیه و تدوین

اعضاء هیئت علمی گروه اتاق عمل
(به ترتیب حروف الفبا)

آقای جابر ذبیحی راد
سرکار خانم فوزیه حموله طهماسبی
سرکار خانم مریم فنواتی

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

باز کردن پک و ست استریل

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	قبل از برداشتن پک استریل دست ها را شسته و خشک می کند.			
۲	چسب اتوکالو روی پک را از نظر تیره بودن کنترل می نماید.			
۳	از خشک و تمیز بودن سطح میزی که پک را روی باز می شود، اطمینان حاصل می کند .			
۴	پک استریل را طوری روی میز جراحی قرار می دهد که بخش لبه های آن در سطح فوقانی قرار گیرد .			
۵	چسب اتوکالو را از روی لبه به آرامی جدا نموده و در داخل سطل زباله وسایل کاغذی می اندازد .			
۶	ابتدا لبه دور تر از خود و سپس بخش های طرفین راست و چپ و در انتهای لبه های نزدیک به خود را بدون تماس با قسمت داخلی آن باز می کند.			
۷	جهت باز کردن لبه داخلی از دستکش استریل یا چیتل فورسپس استفاده می نماید.			
۸	در صورت عدم استفاده از دستکش استریل یا چیتل فورسپس استریل با گرفتن انتهایی ترین لبه های داخلی بدون تماس با بقیه قسمتها آن را باز می کند.			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

پوزیشن دهی بیمار روی تخت جراحی

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	بیمار را شناسایی کرده و از نوع پوزیشن برای بیمار اطمینان حاصل می کند.			
۲	وسایل کمک پوزیشن و اتچمانت های تخت آماده می باشد.			
۳	تعداد نیروهای کافی برای پوزیشن دهی مناسب است.			
۴	از پوشش تخت با زیر اندازه اطمینان حاصل می کند.			
۵	بیمار را به کمک و هماهنگی تیم جراحی و تیم بیهوشی پوزیشن می دهد.			
۶	نقاط تحت فشار بسته به نوع پوزیشن را پدگذاری می کند.			
۷	زاویه اندام ها نسبت به بدن بسته به نوع پوزیشن مناسب است.			
۸	همراستایی بدن (ستون فقرات و سروگردن و تنه) در پوزیشن حفظ شده است.			
۹	بدن بیمار با قسمت های فلزی تخت در تماس نمی باشد.			
۱۰	تسمه های ایمنی بیمار بسته می شود.			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

پرپ اولیه محل جراحی

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	محل و موضع صحیح جراحی را کنترل می نماید.			
۲	تجهیزات مورد نیاز شامل ست پرپ و دستکش جراحی و محلول پرپ را روی میز مایو آماده می کند			
۳	ست پرپ و دستکش را باز می کند.			
۴	بدون آلوده کردن بخش های داخلی ست و محلول پرپ را داخل رسیور یا گالی پات می ریزد			
۵	دستکش استریل می پوشد .			
۶	با استفاده از گاز بی خط به شکل صحیح از موضع جراحی اطراف محل جراحی را می شوید .			
۷	نقاط آلوده مانند ناف، ناحیه تناسلی و استوماها را جداگانه و به طور صحیح تمیز می کند			
۸	گازهای استفاده شده را بعد از هر استفاده داخل زباله می اندازد .			
۹	حوله یا پارچه استریل مناسب موجود در ست پرپ را روی سطح پرپ شده می اندازد .			
۱۰	دستکش ها را به شکل صحیح خارج نموده و داخل سطل می اندازد .			
۱۱	کیسه زباله های محتوی گازهای بی خط را از اتاق عمل خارج می کند			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

اسکراب دست به روش هندراب

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	قبل از شروع کار، تمامی وسایل اضافی (حلقه، انگشتر، ساعت، دستبند) را خارج می کند .			
۲	بعد از پوشیدن کلاه، وضعیت ظاهری خود را در آینه بررسی می کند تا مطمئن شود که کلاه به طور کامل موهای سر را پوشانده است .			
۳	ماسک میزند و وضعیت ظاهری خود را در آینه بررسی می کند تا مطمئن شود که ماسک به طور کامل دهان و بینی را پوشانده است			
۴	بسته به نوع عمل جهت محافظت از خود از وسایل حفاظت شخصی مانند شیلد یا عینک، چکمه یا کاور کفش، کاور پالستیکی زیر گان و... استفاده می کند			
۵	آستین های هر دو دست را تا حدود ۷ سانتی متر بالاتر از آرنج تا میزند .			
۶	در ابتدا مقدار مناسبی از محلول را کف دست می ریزد .			
۷	مالش ناخن های انگشتان دست اول در محلول را انجام می دهد، یا اینکه ناخن ها به مدت ۵ ثانیه در محلول نگه میدارد .			
۸	محلول داخل دست دوم را روی دست اول میریزد، طوری که محلول پشت دست اول بریزد .			
۹	با حرکات چرخشی از مچ تا ۵ سانتی متر بالاتر از آرنج را ضد عفونی می کند .			
۱۰	مجددا مقدار مناسبی از محلول را کف دست اول می ریزد .			
۱۱	مالش ناخن های انگشتان دست دوم در محلول را انجام می دهد، یا اینکه ناخن ها به مدت ۵ ثانیه در محلول نگه میدارد .			
۱۲	محلول داخل دست اول را روی دست دوم میریزد، طوری که محلول پشت دست دوم بریزد .			
۱۳	مجددا مقدار مناسبی از محلول را با رعایت نکات استریل کف دست ها می ریزد .			
۱۴	مالش کف دست ها را با حرکات چرخشی به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۵	مالش روی هر دو دست را به شیوه صحیح انجام می دهد..			
۱۶	مالش لبه داخلی انگشتان دست ها را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۷	مالش پشت انگشتان دست ها را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۸	مالش انگشتان شست را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۹	دستها و بازوهایش را طوری می گیرد که از سطح شکم فاصله داشته و بالا نگه داشته شود			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

اسکراب دست به روش هندواش

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	قبل از شروع کار، تمامی وسایل اضافی (حلقه، انگشتر، ساعت، دستبند) را خارج می کند .			
۲	بعد از پوشیدن کلاه، وضعیت ظاهری خود را در آینه بررسی می کند تا مطمئن شود که کلاه به طور کامل موهای سر را پوشانده باشد .			
۳	ماسک میزند و وضعیت ظاهری خود را در آینه بررسی می کند تا مطمئن شود که ماسک به طور کامل دهان و بینی را پوشانده باشد .			
۴	بسته به نوع عمل جهت محافظت و ایمنی خود، از وسایل محافظت شخصی مانند شیلد یا عینک، چکمه یا کاور کفش، کاور پالستیکی زیر گان و... استفاده می کند.			
۵	آستین های هر دو دست را تا حدود ۷ سانتی متر بالاتر از آرنج تا میزند .			
۶	شیر آب را به میزان مورد نیاز باز می کند، دما و فشار آب را تنظیم می کند و دست ها را تا ۵ سانتی متر بالای آرنج با آب خیس می کند .			
۷	در ابتدا مقدار مناسبی از محلول مناسب را برای هندواش قبل از شروع اسکراب، کف دست ها می ریزد .			
۸	مالش کف دست ها را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۹	مالش پشت هر دو دست را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۰	مالش بین انگشتان دو دست را به شیوه صحیح انجام می دهد			
۱۱	مالش پشت انگشتان دو دست را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۲	مالش انگشتان شست را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۳	مالش نوک انگشتان دست ها را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۴	مالش مچ دست ها را به شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۵	آبکشی دست ها را با شیوه صحیح انجام می دهد .			
۱۶	از برس های بسته بندی شده استفاده می کند و با کمک تمیز کننده های ناخن که در بسته بندی وجود دارد زیر ناخن ها را تمیز می کند .			
۱۷	برس اسکراب را برداشته و آن را زیر آب گرفته و سپس زیر پمپ محلول اسکراب خیس نموده و شروع به اسکراب می نماید .			
۱۸	ناخن های دست اول را به مدت ۳۰ ثانیه یا ۲۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .			
۱۹	انگشتان دست اول را به مدت یک دقیقه یا ۱۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند			
۲۰	جهت اسکراب انگشتان دست اول، ابتدا انگشت شست را اسکراب می کند، سپس اسکراب را از یک انگشت به انگشت دیگر و در نهایت به سمت پایین و حاشیه بیرونی انگشت پنجم ادامه می دهد .			
۲۱	اسکراب انگشتان دست اول را در هر ۴ سطح اطراف انگشتان انجام می دهد .			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

۲۲	کف دست اول را به مدت ۱۵ ثانیه یا ۱۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .
۲۳	کف دست اول را از سمت انگشت پنجم به سمت انگشت شست، اسکراب می کند .
۲۴	پشت دست اول را به مدت ۱۵ ثانیه یا ۱۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .
۲۵	پشت دست اول را از سمت انگشت پنجم به سمت انگشت شست، اسکراب می کند
۲۶	ساعد دست اول تا حدود ۵ سانتی متر بالاتر از آرنج دست اول، به مدت ۱ دقیقه یا ۴۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .
۲۷	در حالی که برس اسکراب را در دست اول میگیرد، مقداری بتادین قهوه ای را به شیوه صحیح با رعایت نکات استریل جهت جلوگیری از آن استریل شدن دست اول، روی آن می ریزد .
۲۸	ناخن های دست دوم را به مدت ۳۰ ثانیه یا ۲۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .
۲۹	انگشتان دست دوم را به مدت یک دقیقه یا ۱۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند
۳۰	جهت اسکراب انگشتان دست دوم، ابتدا انگشت شست را اسکراب می کند، سپس اسکراب را از یک انگشت به انگشت دیگر و در نهایت به سمت پایین و حاشیه بیرونی انگشت پنجم ادامه می دهد .
۳۱	اسکراب انگشتان در هر ۴ سطح اطراف انگشتان صورت می گیرد .
۳۲	کف دست دوم را به مدت ۱۵ ثانیه یا ۱۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .
۳۳	کف دست دوم را از سمت انگشت پنجم به سمت انگشت شست، اسکراب می کند .
۳۴	ساعد تا حدود ۵ سانتی متر بالاتر از آرنج دست دوم را به مدت یک دقیقه یا ۴۰ بار با برس آغشته به بتادین قهوه ای که در دست دیگر نگه داشته، اسکراب می کند .
۳۵	هرگز به محل قبلی برس کشیده شده بر نمی گردد
۳۶	برس ها را جهت ارسال به واحد شستشو و استریلیزاسیون در ظرف مخصوص می اندازد.
۳۷	دست ها را به سمت بالا نگه می دارد .
۳۸	دست ها و بازو های دو دست را به شیوه صحیح آبکشی می کند و در آبکشی دست دقت می کند جهت حرکت آب از انگشتان به سمت آرنج باشد .
۳۹	بعد از آبکشی دست ها، شیر آب را طوری که دست ها کاملاً از هم جدا و بالاتر از سطح آرنج قرار گرفته باشند، و جلوگیری از آن استریل شدن دست ها، با پشت بازو می بندد .
۴۰	دستها و بازوهایش را طوری می گیرد که از سطح شکم فاصله داشته و بالا نگه داشته شود .
۴۱	کمی خودش به سمت جلو خم شده تا لباسش از تماس با دستها و خیس شدن توسط آبی که از دست می چکد در امان باشد

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

خشک کردن دست ها پس از هندوآش

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	حوله استریل را از نزدیکترین گوشه آن بر می دارد .			
۲	از منطقه و وسایل استریل فاصله می گیرد تا قطره ای آب از دستش روی منطقه استریل نچکد.			
۳	حوله را در تمام طولش باز می کند			
۴	از یک حوله برای برای خشک کردن یک دست از سمت انگشتان به سمت آرنج استفاده می کند			
۵	هرگز از منطقه بالا به سمت انگشتان بر نمی گردد			
۶	با گوشه دیگری از حوله که خیس نشده دست دیگر را نیز به همان شیوه قبلی خشک می کند.			
۷	حوله را از فیلد جراحی خارج می کند و داخل ظرف مخصوص می اندازد.			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سپار

پوشیدن گان جراحی

ردی ف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	گان استریل را بدون این که پوشش استریل میز را آلوده کند از قسمت گردن آن بر می دارد .			
۲	کمی از حوزه استریل جراحی فاصله گرفته و گان را بدون آلوده کردن باز می کند .			
۳	گان را از ناحیه گردن و بازو به سمت خود می گیرد .			
۴	گان را به نحوی که با قسمت خارجی آن تماس نداشته باشد می پوشد .			
۵	در صورت افتادن گان یا تماس با بخش بیرونی آنرا به دلیل آلوده شدن از محیط خارج می کند .			
۶	همزمان هر دو بازوی راست را در داخل گان خروجی می برد. پرستار سیرکولر با کشیدن بندهای گان از پشت به پوشیدن تمام سطح بدن جراح کمک می کند			
۷	بعد از پوشیدن دستکش استریل بندهای گان را گرفته و آن را به سمت پشت جهت بستن آن توسط پرستار سیرکولر هدایت می کند. و یا با کمی خم شدن و فاصله گرفتن بند از سطح گان اجازه می دهد پرستار سیرکولر با دقت و بدون آلوده کردن گان آنرا گرفته و در پشت گان فیکس نماید.			
۸	اسکراب همواره باید بداند قسمت جلویی گان از سینه تا سطح حوزه استریل و آستین ها از آرنج تا مچ دست استریل محسوب می شوند			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

پوشیدن دستکش جراحی به روش بسته

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	هر دو دست کامل داخل آستین گان است و از آستین گان بیرون نیامده است .			
۲	با کمک آستین گان دستکش راست و دستکش چپ را بر می دارند .			
۳	دستکش را طوری روی دست چپ قرار می دهد که کف دستکش روی کف دست قرار گرفته و انگشت شست دستکش روی انگشت شست چپ قرار گیرد .			
۴	با دست راست داخل دستکش گرفته می شود و به آرامی روی لبه انتهای هر نوک انگشتان دست چپ که داخل گان است کشیده می شود .			
۵	انگشتان در داخل انگشتان دستکش قرار می گیرد و به آرامی آستین گان به عقب کشیده می شود .			
۶	در تمام این شرایط دست راست داخل آستین گان استریل است .			
۷	مشابه این کار در دست راست انجام می شود با این تفاوت که با توجه اینکه دست چپ دستکش استریل را دارد مسلط تر کار را انجام می دهد .			
۸	دستکش ها از نظر سلامت و نداشتن سوراخ یا پارگی کنترل می نماید.			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

شمارش گاز، لنگاز و سوزن های جراحی

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	قبل از ایجاد برش جراحی تعداد بسته های مورد نیاز را در دسترس قرار می دهد.			
۲	تمام اسپانچ ها ، بسته ها و سواپ ها را به طور جداگانه شمارش کرده و جداگانه قرار می دهد			
۳	شمارش را هم زمان هر دو نفر با صدای بلند انجام داده و پرستار سیرکوالر بلافاصله آنرا ثبت می نماید			
۴	در حین شمارش پرستار اسکراب هر وسیله را جداگانه نشان می دهد و جزو شمارش محسوب می کند			
۵	کلیه سوزن هارا با پنس به جراح تحویل می دهد و از او دوباره تحویل می گیرد			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

چیدمان ست جراحی روی میز جراحی

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	کلیه وسایل مورد نیاز را پیش بینی کرده و در دسترس قرار می دهد. قبل از چیدن از تمیزی و استریل بودن میز مایو مطمئن می شود.			
۲	وسایل داخل ست را به ترتیب استفاده به نحو صحیح روی میز می چینید			
۳	وسایل مشابه را به ترتیب اندازه می چینید			
۴	جهت جلوگیری از به هم ریختگی کلیه پنس ها را به ترتیب اندازه قرارداد و روی میز می گذارد			
۵	وسایل ظریف را جهت جلوگیری از خرابی و محافظت آن ها در کناری دور از وسایل سنگین و بزرگ می گذارد			
۶	در جراحی های طولانی اگر داخل ست وسایلی هست که در مراحل اولیه از آنها استفاده نمی شود به نحو مقتضی توسط شان استریل پوشانده و محافظت می نماید			
۷	هر نوع وسیله که به دست جراح می دهد پس از استفاده پس می گیرد و شمارش می نماید			
۸	همیشه بیستوری را به دسته وصل نموده و آماده می نماید و با دسته به جراح می دهد			
۹	نخ های مورد نیاز را نیز به سوزن گیر زده و نخ های احشاء و زیر جلد را با محلول نرمال سالین می شوید و به سوزن گیر می زند			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

درپ محل جراحی

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	تعداد و تنوع صحیح شان های موجود در پک استریل را کنترل می نماید.			
۲	سالم بودن هر یک از شان ها را قبل از استفاده کنترل می نماید.			
۳	شان ها را به ترتیب صحیح بر می دارد			
۴	همواره شان برداشته شده را بالاتر از کمر نگه می دارد تا آلوده نشود			
۵	با حرکت همزمان با جراح در درپ بیمار مشارکت می نماید			
۶	از حرکات سریع و با عجله در حین انداختن شان خودداری می کند.			
۷	به شکل صحیح از شان گیر جهت ثابت کردن شان روی موضع جراحی استفاده می کند.			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

بخیه زدن پوست و زیر جلد

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	ابزار مناسب را برای بخیه انتخاب می کند			
۲	نخ مناسب را برای بخیه انتخاب می کند			
۳	نحوه گرفتن سوزن گیر و پنست صحیح می باشد			
۴	سوزن را بین ۱/۳ داخلی و ۲/۳ خارجی در سوزن گیر قرار می دهد			
۵	بخیه را از مکان مناسب شروع می کند			
۶	فاصله مناسب بین بخیه ها را رعایت می کند			
۷	سوزن به صورت عمودی وارد نسج می شود و با فاصله حداقل ۵ میلیمتر از لبه/انحنای سوزن جهت ورود و خروج از نسج در نظر گرفته شود			
۸	سوزن از درون زخم خارج شده و مجدد با سوزن گیر به شیوه صحیح گرفته می شود و جهت مقابل سوچور می شود			
۹	گره با کمک سوزن گیر به روش مناسب زده می شود			
۱۰	تعداد گره ها متناسب با نوع نخ می باشد			
۱۱	نخ را با قیچی با فاصله مناسب از گره می برد			
۱۲	بریدن نخ با قیچی به روش صحیح انجام می شود			
۱۳	وزن را درون Safety Box می اندازد.			

چک لیست ارزشیابی درس اصول و فنون فرد اسکراب و سیار

خارج کردن گان و دستکش جراحی

ردیف	مراحل انجام پروسیجر	کامل انجام میدهد	ناقص انجام میدهد	انجام نمیدهد
۱	از سیرکولر می خواهد بندهای گان را باز نماید .			
۲	گان را از سمت شانه ها با دو دست گرفته و با پایین آوردن آستین، آن را آزاد می نماید			
۳	ضمن تکان دادن و چرخاندن دست و بازو گان را پایین آورده و در ضمن آن را از سمت خارج به داخل و وسط تا می نماید .			
۴	ضمن خروج بازو و ساعد از گان، آن را به طرف وسط تا نموده و آن را در کیسه خروج وسایل پارچه ای کثیف می اندازد .			
۵	پس از خروج گان، دستکش ها را به روش های دستکش به دستکش برای دست چپ و پوست به پوست برای دست راست خارج می نماید			
۶	در پایان دست خود را با آب و مایع دستشویی به روش معمول شستشو دهد.			